

„Mijn oriëntatie is op links”

vraag is wat je zelf doet als de partij daar toch toe besluit. Ik kan niet zeggen of ik er dan uitstap. Dat hangt af van het besluit. Ik vind dat we moeten streven naar een progressief minderheidskabinet, dat regeert met wisselende steun van links en rechts. Je moet niet bang zijn voor een periode van snel op elkaar volgende verkiezingen. Die kun je met vertrouwen ingaan als je duidelijk hebt gemaakt waar het je om te doen is.

Het argument van de stabiele parlementaire democratie, die dan wordt verstoord, mag geen rol spelen. Het gaat niet in de eerste plaats om de parlementaire democratie, maar om een rechtvaardige samenleving. De parlementaire democratie is best waardevol, maar je hoeft niet alles wat bestaat als vaststaand te aksepteren.

Op zichzelf zijn de konfessionele partijen een interessant verschijnsel, maar geen regeringspartners. Mijn oriëntatie is op links. Ik volg de ontwikkelingen daar intensief, maar vind discussies in het CDA weinig bijdragen tot de ontwikkeling van de maatschappij.”

A-politiek

De vraag is steeds, of je na al die opeenvolgende verkiezingen wel een progressieve meerderheid hebt.

Jaap de Jong: „Dat weet ik ook niet. Maar in een coalitie met het CDA weet je zeker dat je die niet krijgt. De uitkomsten van dit kabinetsbeleid worden als progressief verkocht, maar ze zijn het niet. Dat is een verwarrende situatie. De mensen merken er niets van dat links regeert en toch wordt het beleid als links aangediend. Daar worden de mensen a-politiek door of lopen weg naar partijen die alles tot simpele vorm weten te herleiden, zoals de VVD en de CPN.

Kijk, de koers van de VVD is een regelrechte bedreiging van wat we aan parlementaire democratie hebben.

In die populistische, in feite demagogische koers, wordt er niet meer gepraat over politieke doelstellingen maar telt in de eerste plaats: Wat doen en zeggen we om meer steun te krijgen. Daarmee is elke inhoudelijke discussie onmogelijk. Dat is een politiek waarin het egoïsme, het materialisme en de korte-termijn belangen overheersen. Een discussie tussen ons en liberalen zou een hele goede discussie zijn voor de kiezers om hun ideeën aan te toetsen. Wat ik bepleit is met een minderheidskabinet een veranderend beleid laten zien. Als je daarop valt is het voor de kiezers duidelijk.

Je hebt ook direkt al kans op een coalitie CDA-VVD.

Jaap: „Ja. Maar nu merken de mensen niet dat er een progressief kabinet is. Als er een konservatief kabinet is zullen ze het wel merken. Want dat zal heel nadelig voor de mensen zijn. Het is een beetje een filosofische vraag. Dit kabinet houdt de zaak draaiende, vangt het falen van het kapitalistische systeem op. Het is de vraag of de mensen niet beter af zouden zijn geweest met een tijdelijk vervelende periode, zodat ze gemerkt zouden hebben wat het betekent als rechts regeert. Rechts had moeten doorregeren. Dit kabinet is daarom een historische vergissing. Er zou winst gehaald kunnen worden uit oppositie. Nu in dit koalitie kabinet zijn er geen oogstjaren. Dit is een klap voor de progressieve beweging die lang kan doorzetten.

Het kan betekenen, dat we tien tot vijftien jaar zullen moeten wachten op een progressieve meerderheid. Want we verliezen groepen kiezers voor vele, vele jaren. De gewone mensen, om dat vervelende woord maar te gebruiken. Ze gaan of niet stemmen of gaan naar de VVD. Andere groepen, die in beweging zijn, zoals jongeren, studenten, vrouwen, kunstenaars gaan naar de CPN. Je moet wel een vraagteken zetten bij het politieke bewustzijn van die mensen, maar voor werkelijke maatschappij vernieuwing hebben we ze nodig want die komen niet van de CPN. Maar het zal moeilijk zijn ze terug te winnen.”

CPN

In jouw visie zou de CPN niet in een minderheidsregering moeten worden opgenomen?

Jaap: „Nee, beslist niet. De CPN zit al veertig jaar in het isolement. Dat hebben ze voor een deel aan zichzelf te danken en voor een deel zijn ze erin gedrukt door onder andere de SDAP en PvdA.

De progressieve partijen moeten er voor zorgen, dat de CPN niet kan zeggen dat ze geen kans krijgt. We moeten de CPN dwingen te kiezen. De moeilijkheid met de CPN is, dat zij de partij zelf ziet als de draagster van de voorhoede. Veranderingen moeten dus van de partij komen in de CPN-visie en daarom gaan partijbelangen altijd boven de belangen van de mensen. Hun koers is ook wisselend en je kunt van de PvdA ook niet verwachten dat ze gaan samenwerken met een partij die geweldig op ze scheldt.”

„Je hebt het simpele nivo van politiek bedrijven en het gekompliceerde nivo. De CPN zegt dat eenvoudige belangentegenstellingen allemaal volgen uit de fundamentele klassetegenstellingen. Overal is van daaruit een eenvoudig antwoord op Het gekompliceerde nivo werkt via de kleine veranderingen, begint te

wijzen op de ingewikkelde verbanden die er zijn. PvdA en PPR blijven teveel op dat gekompliceerde nivo hangen. Wij progressieven zouden duidelijk moeten maken hoe die twee nivo's met elkaar samenhangen en elkaar beïnvloeden.

Voor ons moet de CPN een serieuze partij zijn. Je moet haar uitdagen vanuit haar visie konkrete veranderingen voor te stellen, een bijdrage te leveren aan progressieve politiek. Een minderheidskabinet zal de CPN op een aantal punten kunnen steunen, maar voor de milieupolitiek zullen ze waarschijnlijk niet thuis zijn. Je moet het ze in ieder geval mogelijk maken uit hun isolement te komen en als ze daar dan toch voor kiezen is het hun zaak.”

Materialisties

„Voor de CPN telt het goed bekijken van het effect van maatregelen en de samenhang niet. Hun lijn is simpel en puur materialisties. Je

herkent acties die CPN-actie zijn onmiddellijk door een guldenteken en een bedrag erachter met het woordje „ineens”. De CPN-studentenactie is daarvan een voorbeeld. Dat is toch geen nivo. Alsof je positie beter wordt als je 600 gulden ineens krijgt. Wat is het effect op de prijzen van bedragen ineens? Misschien worden de mensen om wie het je gaat door de afwenteling er wel slechter van.

We moeten van de CPN vragen dat ze aangeven hoe ze konkreet veranderingen willen. De oplossing van de economische problemen zoals die nu wordt voorgestaan is niet in het belang van de werkende bevolking, daar hebben ze gelijk in. Maar wat dan wel, vraag ik dan.

Een wezenlijk kritiekpunt op de CPN is dat het organisatiebelang voorrang krijgt boven de bewustwording van mensen. De organisatie moet groter en sterker worden en de vraag of mensen vinden dat het moet is minder belangrijk. Daar heb ik grote moeite mee.

Hier zou je met ze over moeten praten zonder in de koude oorlogsfloor te raken. Ik wil best een goede discussie met marxisten, en ook met de CPN.”

Zouden de kiezers het redelijk vinden, dat je weigert mee te doen aan een koalitie kabinet en alleen met een progressief minderheidskabinet

JAAP DE JONG, DE NIEUWE PPR VICE- Een progressief minderheidskabinet

Jaap de Jong, sekretaris organisatie van het partijbestuur is afgelopen zaterdag door de kerngroep aangewezen als opvolger van de afgetreden vice-voorzitter Theo Jonkergouw. Hij was de enige kandidaat van het bestuur. Zijn verkiezing is daarom opmerkelijk, omdat hij evenals Jonkergouw tegenstander is van deelneming van de PPR aan het kabinet-Den Uyl.

Het vertrouwen dat hij desondanks kreeg van bestuur en kerngroep wordt vooral ingegeven door zijn betrouwbare manier van werken: Wie met Jaap de Jong werkt weet wat men aan hem heeft.

In het bestuur valt hij op door zijn organisatorische kwaliteiten, zijn specifieke kennis van het huishoudelijk reglement en zijn analyserend vermogen, waardoor hij in een chaotische discussie soms de nodige helderheid kan scheppen.

Zonder aangevertjes praten we binnen de kortste keren over een onderwerp dat Jaap de Jong boeit en dat hij van groot belang vindt: De politieke strategie van de PPR.

Wat zijn je ervaringen met het functioneren van het partijbestuur?

Jaap de Jong: „Het opvallendste is, dat ik erg tegen het bestuur opzag. Ik vroeg me af of ik wel kwaliteiten genoeg had om er lid van te zijn. Maar na een maand was me al

duidelijk, dat het heel gewone partijleden zijn in het bestuur, die in ontwikkeling zijn, die tekort schieten. Een echte weerspiegeling van de partij. Lid zijn van het partijbestuur houdt niet in dat je een betere politikus bent.

Wat het functioneren betreft vind

ik, dat de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het bestuur goed geregeld moeten zijn, daar doe ik veel aan. Een losgeslagen model als dat van Amsterdam zie ik niet zitten. Daarin hebben kleine groepjes het net zo makkelijk voor het zeggen. Je moet elkaars verantwoordelijkheden duidelijk regelen, met een duidelijke rol naar andere clubs in de partij.

Ik heb veel ervaring in andere groepen met politieke doelen. Dit bestuur vind ik de meest prettige groep waarin ik heb gewerkt. Een groep met goede persoonlijke relaties.”

Jaap is bestuurslid sinds het na-jaarskongres 1974, waarop Ria Beckers tot voorzitter werd gekozen. „Het eerste bestuur-Beckers was daadkrachtiger, dit bestuur funktioneert beter in de persoonlijke verhoudingen, ook voordat Theo Jonkergouw en Leo van den Berg eruit gingen. In het vorige bestuur voelde Theo zich niet op zijn gemak. In dit bestuur, sinds november vorig jaar dus, kon hij beter opereren. Eerder kon hij door de functieverdeling niet zo uit de verf komen, kwam hij een beetje te hangen. Toen hij een eigen taak kreeg en

Jaap de Jong: Ervaringen...

„Je groeit in je rol. Je gaat beantwoorden aan wat de mensen van je verwachten”, zegt Jaap de Jong (28) als ik hem vraag hoe het komt dat hij zijn vinger altijd bij de reglementen legt als er kwesties spelen. „Ik zie de reglementen als afspraken om de partij aan bod te laten komen. Democratiese garanties eigenlijk, waar je als bestuurders aan gebonden bent. Je mag er alleen van af wijken als de partij er meer mogelijkheden door krijgt om invloed uit te oefenen.”

„Ik heb nog een mooie slagzin: De PPR is een smeltkroes die haar kookpunt nadert. Een samenvoeging van de meest vreemde elementen, van mensen met zo verschillende achtergronden. Ik zie het als een soort chemies proces, dat als het zijn kookpunt nadert óf ontploft, óf

tot iets geheel nieuws samensmelt. Dat proces maak je in het bestuur van dichtbij mee en dat is het leuke. Misschien bereiken we het kookpunt als we moeten beslissen of we aan een nieuw kabinet moeten deelnemen.”

„In hoeverre maken PPR-ers deel uit van dezelfde gedachtenwereld? Kijk, ik heb een hoop kennissen die CPN stemmen en in mijn boekenkast staat veel marxistische literatuur. Er zijn mensen die tijdens de discussies die we voeren, afhaken. Ik wil voor de ideeën knokken. Het is niet makkelijk altijd maar te verdedigen wat de PPR als regeringspartner doet.”

„Ik bedrijf politiek omdat ik gewoon niet anders kan. Een soort noodlot. Ik kan het gewoon niet

laten liggen als ik zie dat de wereld bijna ten onder gaat aan een milieuramp of aan een oorlog. Daarbij komt dat ik politiek een leuk ambacht vind.”

„Ik ben grandioos mislukt op de HBS. Ik kon niet tegen het schoolsysteem en vond de dingen buiten school leuker. Ik ben actief geweest in de Eksperimentele Maatschappij, een jongerencentrum in eigen beheer. Daaruit is de Sosjale Joenit omstreeks 1968 voortgekomen. In een konflikt met marxisten ben ik daar uit gelazerd.”

„Jaren heb ik me beziggehouden met drug-therapiegroepen, met weggloopp Problemen. Ik verzet me tegen alles. Tegen de maatschappij in haar totaliteit, tegen de rol van de PvdA, die toen helemaal hopeeloos was. Ik had een soort nihilisties standpunt, dat er niets goed was. Toch ben ik politieke partijen belangrijk gaan vinden en ben politiek actief geworden.”

VOORZITTER

moet het andere beleid laten zien

het dagelijks bestuur een andere samenstelling kreeg, had hij die ruimte wel. Daarbij viel de sterke konfrontatie tussen Theo en Ria weg. Ria heeft zich tot een echte voorzitter ontwikkeld, met oog voor het persoonlijk functioneren van de leden van het bestuur."

Geen groepsvorming

Je behoort tot de bestuursminderheid die zich tegen deelneming van de PPR aan het kabinet-Den Uyl verzet. Treden jullie op als groep?

Jaap de Jong: „Nee, we zijn een minderheid, maar we hadden zelfs informeel niet meer overleg met elkaar dan met de andere bestuursleden. We werden natuurlijk in een groepspositie gedrukt. Eenmaal, voor het najaarskongres van vorig jaar, hebben we vergaderd en het verslag daarvan aan de andere bestuursleden toegestuurd. Van vaste groepsvorming is geen sprake."

Je bent niet uit het bestuur getreden na de kerngroep waarin de PPR het kompromis over de ondernemingsraad aksepteerde.

Jaap de Jong spreekt een MPLA-betoging toe

„Ik heb een aantal zeer wezenlijke, persoonlijke ervaringen, die voor mijn vorming en opvattingen van groot belang zijn. Wat ik meegevoelt heb in Parijs, met Afrikanen uit Togo in woonkazernes, ontluisterend. Dat was in 1967, 1968. Ik liep er als langharige met negers over straat. Ongelooflijk wat een reacties je daarop kreeg. Dat heeft me diep gegrepen."

„Ik heb op allerlei manieren in mijn levensonderhoud voorzien. Straatveger geweest, plantsoenarbeider, postbesteller in de hoerenbuurt. Ervaringen die niet zijn uit te wissen. Mijn vriendenkring van toen... ze zijn dood, zitten in psychiatrische inrichtingen. Anderen begrijpen mij niet."

„Ik heb natuurlijk een heel andere achtergrond dan mensen die uit progressieve kerkelijke bewegingen of milieugroepen tot politiek komen. Het belang van mijn ervaringen is niet over te dragen. Ze zijn voor mezelf van belang. Ik heb

de onderkant van de maatschappij gezien... en gevoeld wat je meemaakt als de honderdste wegloper voor je zit. Je krijgt een soort eelt op je hart. Je kunt het niet steeds emotioneel meemaken. Toch werkt het diep in je door."

„Je leven had geen waarde. Je deed waar je zin in had. Lichamelijk sloopte je jezelf. Het is niet makkelijk de kwalijke lichamelijke gevolgen te corrigeren die je opliep in een periode waarin je met alles experimenteerde. Het kon je toen niks schelen, maar nu ik perspectief in mijn leven heb, is het moeilijk de gevolgen recht te breien."

„Mensen die verantwoordelijkheid dragen moeten gekend worden. Degenen die je die verantwoordelijkheid geven hebben er recht op te weten wie je bent. Ik leef met mijn zoontje alleen hier in de kommune. Iedereen mag weten dat het best moeilijk is om in die situatie politiek actief te zijn."

Jaap: „Mijn beoordeling van de OR-wet is wel wat anders dan die van Theo. De wet is totaal onvoldoende. De bevoegdheden zijn wat uitgebreid, maar omdat verandering vooruitgang moet zijn, vind ik deze onvoldoende veranderingen achteruitgang. Voor mij is het geen breekpunt om uit het bestuur te treden. Het gaat mij erom, of de partij leert van haar ervaringen samen te regeren met de konfessionelen. Want dat is een afschuwelijke zaak. Straks staan we misschien weer voor de vraag of we opnieuw mee moeten doen in een koalitiëkabinet met konfessionelen. De discussie daarover wil ik levendig houden in de partij, in het bestuur, op de kerngroep, op het kongres."

Minderheidskabinet

Je wijst koalitiëkabinetten met konfessionelen af.

Jaap: „Ja, op regeringsniveau kun je niet samenwerken. Een andere